

Information om praktisk tjänstgöring för sjuksköterskor med utbildning utanför EU och EES

Vägen till legitimation

Praktisk tjänstgöring är en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för sjuksköterskor utbildade utanför EU/EES. Vägen till legitimation innehåller följande steg

- granskning av utbildningen
- kunskapsprov
- praktisk tjänstgöring
- kurs i svenska författningar
- svenska språket.

Det finns mer information om de olika stegen på Socialstyrelsens webbplats, <http://legitimation.socialstyrelsen.se>.

Vad som krävs för legitimation

En sjuksköterska utbildad utanför EU/EES ska uppvisa den kunskap, kompetens och lämplighet som krävs för legitimation i Sverige, det vill säga sjuksköterskeexamen.

Bedömning genom kunskapsprov och praktisk tjänstgöring

Kunskapsprovet är på svenska och innehåller både ett teoretiskt och ett praktiskt delprov. Genom godkänt kunskapsprov har sjuksköterskan utbildad utanför EU/EES visat sig ha den kunskap och delvis även den kompetens (förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiken) som krävs för svensk legitimation.

Syftet med den praktiska tjänstgöringen är att göra en bedömning av lämpligheten för yrket och en fördjupad bedömning av kompetensen i en klinisk omgivning.

Kunskapsprovet måste vara godkänt

Efter att ha klarat kunskapsprovet får sjuksköterskan med utbildning utanför EU/EES ett beslut från Socialstyrelsen om att göra praktisk tjänstgöring. Tjänstgöringen får inte påbörjas innan det beslutet fattats.

Socialstyrelsen anser att godkänt resultat på kunskapsprovet visar att tjänstgöraren har språkliga förutsättningar att arbeta patientsäkert. Därför kräver Socialstyrelsen inte att tjänstgöraren har godkänt betyg i svenska språket för att kunna påbörja tjänstgöringen. Godkänt resultat på kursen i svenska författningar krävs inte heller. Verksamheten får dock själv ta ställning till om den vill att tjänstgöraren ska ha avklarat dessa steg innan hen tas emot för tjänstgöring.

Krav på utbildad handledare

Tjänstgöringen ska ske under handledning av en utbildad handledare som har svensk legitimation som sjuksköterska. Handledarens utbildning bör vara sådan som krävs för handledning av studenter som gör verksamhetsförlagd utbildning inom verksamheten. Det är verksamheten som avgör om handledaren har tillräcklig utbildning för att handleda och bedöma tjänstgöraren.

Praktisk tjänstgöring under tre månader inom en verksamhet

Den praktiska tjänstgöringen ska göras under tre månader i en följd inom en verksamhet. Om tjänstgöringen genomförs på deltid (måste vara minst på halvtid) så måste den sammanlagda tjänstgöringstiden motsvara tre månaders heltids tjänstgöring. Tjänstgöringen ska genomföras i den verksamhet som verksamhetschefen ansvarar för och där handledaren tjänstgör.

Tjänstgöringstiden kan inte förkortas. Den får heller inte förlängas utan att Socialstyrelsen godkännt en förlängning. Om det uppstår avbrott i tjänstgöringen på grund av exempelvis sjukdom kan Socialstyrelsen kontaktas för vägledning i det enskilda fallet.

Socialstyrelsen ansvarar inte för ekonomisk ersättning till tjänstgöraren eller eventuella försäkringar som behövs under den praktiska tjänstgöringen.

Var den praktiska tjänstgöringen kan genomföras

Tjänstgöringen ska genomföras i en verksamhet där tjänstgörarens kompetens och lämplighet kan bedömas enligt kraven för svensk legitimation. För att en bedömning ska kunna göras krävs bland annat att tjänstgöring inom verksamheten innebär samarbete med andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Det är verksamheten som själv tar ställning till om den är lämplig för praktisk tjänstgöring med utgångspunkt i den bedömning av tjänstgöraren som ska göras genom att fylla i intyget om praktisk tjänstgöring.

Intyget blir en del av Socialstyrelsens beslutsunderlag

För att Socialstyrelsen ska få ett bra beslutsunderlag så ska verksamhetschefen och handledaren fylla i ett intyg om den praktiska tjänstgöringen. Intyget är utformat utifrån kraven på kompetens och lämplighet för sjuksköterskeexamen, med utgångspunkt i högskoleförordningen (1993:100) och nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen.

I intyget finns ett bedömningsunderlag med specificerade arbetsuppgifter där tjänstgörarens kompetens ska bedömas. Det finns även öppna frågor, med stödtext hämtad från bland annat examenskraven, där svaren kan formuleras fritt.

Som stöd för att göra bedömningar och fylla i intyget kan verksamheten använda sig av tidigare beprövade bedömningsmetoder. Socialstyrelsen behöver dock inte ta del av detta underlag.

I bedömningen ska synpunkter på tjänstgörarens lämplighet och kompetens inhämtas från annan hälso- och sjukvårdspersonal inom verksamheten.

Socialstyrelsen vill betona att praktisk tjänstgöring främst handlar om att göra en bedömning och inte om att utbilda. Det ska dock finnas i åtanke att tjänstgöraren behöver lite tid för att vänja sig vid arbetsplatsen, IT-systemen och liknande.

Intyget ska skrivas under av verksamhetschefen, handledaren och tjänstgöraren. Handledaren ska även skriva under varje sida av intyget.

Intyget ska i original skickas in till Socialstyrelsen efter avslutad tjänstgöring. Genomgången praktisk tjänstgöring innebär inte att legitimation automatiskt kommer att meddelas.

Avbryt tjänstgöringen om det finns brister

Den praktiska tjänstgöringen ska i vissa fall avbrytas och Socialstyrelsen informeras om detta. Tjänstgöringen ska avbrytas om tjänstgöraren uppvisar så stora brister i kompetens eller lämplighet att det kan befaras utgöra en risk för patientsäkerheten. Tjänstgöringen ska också avbrytas om tjänstgöraren har sådana brister i det svenska språket

att det försvårar en bedömning av kompetensen. Socialstyrelsen tar då ställning till om det finns förutsättningar för fortsatt tjänstgöring.

Arbetsuppgifter som tjänstgöraren får utföra

Tjänstgöraren kan behörighetsmässigt jämföras med någon som genomför verksamhetsförlagd utbildning. De flesta arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården är inte reglerade på så sätt att det finns krav på vem som får utföra dem. Hälso- och sjukvårdens regelverk ställer främst krav på hur arbetsuppgifter ska utföras, inte vem som får utföra dem. Många medicinska arbetsuppgifter kan därför utföras av hälso- och sjukvårdspersonal utan legitimation. Det finns mer information i Socialstyrelsens publikation *Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården?*

Skicka intyget till
Socialstyrelsen
Behörighet
106 30 STOCKHOLM

Uppgifter om den praktiska tjänstgöringen

Namn på den som gjort den praktiska tjänstgöringen	Verksamhet och klinik/avdelning
Personnummer	Tjänstgöringsperiod

Uppgifter om de ansvariga för bedömningen

Datum	Datum
Verksamhetschefens underskrift	Handledarens underskrift
Namnförtydligande och personnummer	Namnförtydligande och personnummer
Verksamhetschefens e-postadress	Handledarens e-postadress
Verksamhetschefens telefonnummer	Handledarens telefonnummer

Underskrift av den som gjort praktisk tjänstgöring

Jag har tagit del av bedömningen (tjänstgörarens underskrift)

Bedömning av den praktiska tjänstgöringen

Ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen ska först kryssa i om tjänstgöraren behärskar de specificerade arbetsuppgifterna. Sedan ska ni med fri formulering, utifrån stödtext från bland annat examenskraven, beskriva

- omdömesförmågan
- förhållningsättet mot patienter och personal
- den allmänna lämpligheten som sjuusköterska
- eventuella brister i ett patientsäkert arbete.

Den som har gjort praktisk tjänstgöring

1. kan bedöma omvårdnadsbehov, bland annat genom att inhämta nödvändig information från dokumentation och vårdteam

ja nej

ev. kommentar:

2. kan inhämta nödvändig information från patienten, bland annat genom att anpassa kommunikationen, ställa enkla och öppna frågor samt genom att uppmuntra patienten att berätt

ja nej

ev. kommentar:

3. kan upprätta och uppdatera omvårdnadsstatus, bland annat genom att bedöma vitala funktioner, symtom och objektiva tecken samt bibehållen eller förändrad aktivitetsförmåga

ja nej

ev. kommentar:

4. kan självständigt, utifrån en analys av patientens problem, risker och resurser, planera och prioritera nödvändiga omvårdnadsåtgärder

ja nej

ev. kommentar:

5. kan självständigt genomföra nödvändiga omvårdnadsåtgärder, bland annat genom att arbeta systematiskt och strukturerat samt genom att utföra åtgärder utifrån prioriterade omvårdnadsområden

ja nej

ev. kommentar:

6. kan utföra ordinerade medicinska åtgärder, bland annat genom att behärska medicinska tekniska metoder och tekniker samt att genomföra undersökningar och behandlingar

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

7. kan utvärdera genomförda åtgärder, bland annat genom att följa upp symtom och tecken på förändring samt utvärdera genomförda omvårdnadsåtgärder och medicinska åtgärder
 ja nej

ev. kommentar:

8. kan rapportera nödvändig information till kollegor, bland annat genom att rapportera planerade och genomförda åtgärder överskådligt och tillgängligt för berörd personal
 ja nej

ev. kommentar:

9. kan leda och samordna vårdarbetet självständigt, bland annat genom att prioritera, fördela och leda vårdarbetet samt att handleda exempelvis patient, närstående och vårdteam
 ja nej

ev. kommentar:

10. kan hantera läkemedel på ett adekvat sätt, bland annat genom att bedöma ordinationers rimlighet samt noggrant hantera och värdera läkemedelsbehandling
 ja nej

ev. kommentar:

11. kan informera patienter om läkemedlens effekter och biverkningar på ett för patienten adekvat sätt
 ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

Omdömesförmåga

En sjuksköterska ska visa självkännedom och empatisk förmåga. En sjuksköterska ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens. En sjuksköterska ska visa förmåga att tillämpa sitt kunnande för att hantera olika situationer, företeelser och frågeställningar utifrån individers och grupperns behov.

Förhållningssätt mot patienter

En sjuksköterska ska visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående. En sjuksköterska ska visa respekt för patientens integritet och självbestämmande samt beakta patientens delaktighet.

Förhållningssätt mot personal

En sjuksköterska ska visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper. En sjuksköterska ska även visa förmåga att informera och undervisa olika grupper samt att genomföra handledande uppgifter. Synpunkter ska inhämtas från annan hälso- och sjukvårdspersonal i verksamheten. Vilka åsikter har andra som arbetat med tjänstgöraren om exempelvis omdömesförmågan samt förhållningssättet mot patienter och personal?

Handledarens underskrift

Allmän lämplighet som sjuksköterska

En sjuksköterska ska visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av vedertagna etiska värderingar och riktlinjer i hälso- och sjukvården.

Eventuella brister i ett patientsäkert arbete

En sjuksköterska ska arbeta med patientsäkerhet i fokus och visa säkerhetsmedvetande genom att till exempel följa riktlinjer och författningar. Om det framkommit exempelvis egenskaper, attityder eller behandlingsmetoder som inneburit en fara för patientsäkerheten ska de beskrivas här.

Handledarens underskrift